

In Memoriam Veikko Huovinen

Kirjailija Veikko Huovinen kuoli kotipitäjässään Sotkamossa 4. lokakuuta 2009. Korven ja ihmisen kuvaajan, satiirikon ja kielen mestarin aika oli tullut.

Huovinen syntyi Simossa 1927, valmistui metsänhoitajaksi Helsingin yliopistosta 1952 ja asui lähes koko elämänsä Sotkamossa. Hän avioitui Hilikka Hemmingin kanssa, ja perheeseen syntyi kolme lasta. Hän oli Oulun yliopiston kunniatohtori ja sai professorin arvonimen vuonna 1999 pitkäaikaisesta työstä suomalaisen kirjallisuuden hyväksi.

Huovisen kirjallinen ura on poikkeuksellisen tuottelias ja pitkä. Ensimmäinen novellikokoelma vuodelta 1950, Hirri, nosti hänet esikuvansa Pentti Haanpään rinnalle kertojana. Huovisen kirjoittamisen motiivi pohjautui osaksi haluun rakentaa siltaa metsätyömaitten jätkien ja herrojen välille. Sodan kuluttamat suomalaiset olivat kokeneet kovia, ja Huovisen sympatia oli heikkojen ja köyhien ihmisten, mutta myös väärin ymmärrettyjen herrojen puolella.

Kuuluisin Huovisen hahmoista on Havukka-ahon ajattelijä, joka lähti seikkailemaan vuonna 1952 ja palasi 2004 etsimään lopullista kortteeriaan. Hän julkaisi kaksi muistelmateosta, päiväkirja Humusavotan v.1976 ja Muina miehinä v.2001. Kirjoja syntyi kaikkiaan 42.

Mehevimmät little -jutut, kuten kirjailija lyhyitä erikoisiaan nimitti, kuvattiin televisiolle. Havukka-ahon ajattelijasta valmistuu jo toinen elokuva tänä syksynä, Lampaansyöjät ja Koirankynnenleikkaaja tehtiin myös elokuvaksi. Jo Hirrissä näkyi enteitä Huovisen monimielisestä huumorista, joka 1960- ja 1970-luvun romaaneissa ja novellikokoelmissa nousi hurjimpaan liitoonsa. Huovinen kehitti oman lajityyppinsä lyhyistä tarinoistaan. Monimielisyys ei ole porsastelua, vaikka Porsaan paperit ilmestyikin, vaan taiturimaista sanankäyttöä, missä yhdistyvät merkitysten kerrokset ja suora suitsematon suomenkieli. Vallanpitäjien ja turhien julkimoiden rienaaminen sytyttävät suomalaisten sydämiä. Esimerkiksi suomalaisen alkoholipolitiikan erikoisuudet loivat Pienen etyylialkoholisarjan, misseyden hilpeys runsaasti kertomuksia reippaista maalaismisseistä, kuten isohko Maksimissi[1].

Mutta Huovinen ei halunnut olla humoristi, hän halusi omien sanojensa mukaan olla kirjailija, jonka teoksissa on huumoria. Päästäkseen irti humoristin viitasta hän kirjoitti kovia ja mustiakin teoksia kuten Talvituristin ja Lemmikkieläimen. Huovisella oli myös historiallisia ambitiesiöitä. Hän analysoi diktaattorien elämää (Joe-setä, Veitikka, Pietari Suuri hatun polki) tehden näistä ihmisen näköisiä. Veitikan hämäys onnistui täydellisesti: keskieurooppalaiset tutkijat kyselivät hämmästyttäviä uusia Hitler –lähteitä, jotka mestari oli itse luonut. Huovinen oli sodan ja väkivallan vastustaja, sillä ajatus on vapaa kuin hiirihaukka eikä lähe piikkilankaleirille[2]. Hän ei kuitenkaan tunnustautunut mihinkään aatesuuntaan, sillä se olisi johtanut älylliseen umpikujaan, lipunkantajan rooliin.

Huovisen luonnontieteellinen koulutus näkyy tuotannossa. Puukansan tarina lienee ainoa kaunokirjallinen teos, minkä pääosassa on puukansa, metsä. Puukansan tarina oli Finlandia –palkintoehdokkaana v.1984. Rakkaus ruokaan ja kotieläimiin, kuten metsästyksessä välttämättömiin koiriin, kulkee punaisena lankana Huovisen tuotannon läpi. Kukapa ei olisi

tuntenut veden kahahtavan kielelle lukiessaan mestarikokin seikkailuista Juhla-ateriaalla Tenkkelemäaavalla tai tuntenut Déjà-vu –tuntemuksia Ihmisten puheiden 1950-luvun matkakotimuonan kuvauksissa. Koirille Huovinen omisti erikoiseepoksen, Kylän koirat. Kirjallinen ura päättyi ehkä kauneimpaan itsemurhasta kertovaan kirjaan, Pojan kuolemaan. Kirjan isänrakkaus hakee vertaansa.

Huovinen sanoi itseään piileskeleväksi kirjailijaksi. Hän halusi elää kotipaikallaan, Sotkamossa, Pirttijärven rannalla. Sieltä oli helppo lähteä mehtäämään ja talviverkoille, vaikka pääkaupungin kirjalliset piirit jäivätkin kaukaisiksi. Kahdeksankymmentä täytettyään hän antoi luvan käynnistää nimikkokirjailijaseuran, jonka toimintaa hän parin vuoden ajan luotsasi huovismaisesti, kommentoimalla, osallistumalla tapaamisiin ja lukupiireihin. Siitä ja hänen koko elämäntyöstään Huovis –seura on syvästi kiitollinen. Seuralla on nyt 396 jäsentä, ja Facebookin Huovis-yhteisössä on 528 henkeä.

Harva kirjailija on tehnyt yli viisikymmentä vuotta pitkän uran. Harvan kirjailijan yli viisikymmentä vuotta sitten julkaisemia kirjoja luetaan yhä. Harva kirjailija on pystynyt luomaan niin rikkaan ja monisärmäisen tuotannon kuin tämä talvikalastaja, jätkien ja herrojen tulkki.

Rauhaa rakastanut kirjailija saatetaan haudan lepoon hiljaisuudessa. Omaiset, Sotkamon kunta ja Huovisseura järjestävät kaikille avoimen, tuotantoon keskittyvän muistojuhlan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Huovis-seura ilmaisee syvän osanottonsa kirjailijan omaisille, suvulle ja ystäville.

Eila Valtanen

Veikko Huovinen –seura ry

puheenjohtaja

[1] Mikäpä tässä 1969

[2] Havukka-ahon ajattelija 1952